

ISSN (Print): 2304–5809
ISSN (Online): 2313–2167

Науковий журнал
«Молодий вчений»

№ 5 (105) травень 2022 р.

Редакційна колегія журналу

Сільськогосподарські науки

Базалій В.В. – д-р с.-г. наук
Балашова Г.С. – д-р с.-г. наук
Бондар О.Б. – канд. с.-г. наук
Клименко М.О. – д-р с.-г. наук
Коковіхін С.В. – д-р с.-г. наук
Лавриненко Ю.О. – д-р с.-г. наук
Писаренко П.В. – д-р с.-г. наук

Історичні науки

Змерзлий Б.В. – д-р іст. наук

Юридичні науки

Бернацька Н.І. – д-р. юрид. наук
Стратонов В.М. – д-р юрид. наук

Політичні науки

Наумкіна С.М. – д-р політ. наук
Яковлев Д.В. – д-р політ. наук

Педагогічні науки

Козяр М.М. – д-р пед. наук
Рідей Н.М. – д-р пед. наук
Федяева В.А. – д-р пед. наук
Шерман М.І. – д-р пед. наук
Шипота Г.Є. – канд. пед. наук

Психологічні науки

Шаванов С.В. – канд. псих. наук

Філологічні науки

Шепель Ю.О. – д-р філол. наук

Філософські науки

Лебедева Н.А. – д-р філос.
в галузі культурології

Технічні науки

Гриценко Д.С. – канд. техн. наук
Горобей М.С. – канд. техн. наук
Дідур В.А. – д-р техн. наук
Шайко-Шайковський О.Г. – д-р техн. наук

Економічні науки

Іртищева І.О. – д-р екон. наук
Козловський С.В. – д-р екон. наук
Шапошников К.С. – д-р екон. наук

Медичні науки

Нетюхайло Л.Г. – д-р мед. наук
Пекліна Г.П. – д-р мед. наук

Ветеринарні науки

Морозенко Д.В. – д-р вет. наук

Мистецтвознавство

Романенкова Ю.В. – д-р мистецт.

Соціологічні науки

Шапошникова І.В. – д-р соц. наук

Хімічні науки

Козьма А.А. – канд. хім. наук

Військові науки

Можаровський В.М. – д-р військ. наук

Міжнародна наукова рада

Adam Wrobel – Doktor, Associate Professor (Poland)
Arkadiusz Adamczyk – Professor, Dr hab. in Humanities (Poland)
Giorgi Kvinikadze – PhD in Geography, Associate Professor (Georgia)
Inessa Sytnik – Professor, dr hab. in Economics (Poland)
Janusz Wielki – Professor, dr hab. in Economics, Engineer (Poland)
Javad Khamisabadi – Professor, PhD in Industrial management (Iran)
Michal Sojka – Doctor in Engineer (Poland)
Stanislaw Kunikowski – Associate Professor, Dr hab. (Poland)
Wioletta Wojciechowska – Doctor of Medical Sciences (Poland)

Журнал включено до міжнародних каталогів наукових видань і наукометричних баз:
НБУ ім. В.І. Вернадського, Google Scholar, CrossRef, Index Copernicus.

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого ЗМІ серія КВ № 18987-7777Р,
видане Державною реєстраційною службою України 05.06.2012 року.

Обкладинка журналу приурочена до сотої річниці від дня народження Записочного Івана Прохоровича – відомого на весь світ ученого, одного із засновників фізичної науки в Ужгороді і Закарпатті. Іван Прохорович – доктор фізико-математичних наук, професор, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, а також премії НАН України ім. К. Д. Синельникова. Видатний учений є одним із патріархів фізичної науки на Закарпатті, засновником кафедр оптики, квантової електроніки та першої Проблемної науково-дослідної лабораторії УжНУ, фундатором знаменитої ужгородської наукової школи з фізики електронних і атомних зіткнень, фізичної та квантової електроніки.

ЗМІСТ

ВІЙСЬКОВІ НАУКИ

- Цегельник В.В., Файфура М.В.,
Задорожний В.П.**
Особливості застосування мотострілецьких
та танкових підрозділів СВ ЗС
Російської Федерації в ході її агресії
проти України у 2014–2015 роках..... 1

ТЕХНІЧНІ НАУКИ

- Mazur Oleksandr, Yakubash Ivan**
Condensation thermoelectric dryer
as the best way of drying fruit raw materials.....5
- Petryk Vladyslav, Trubachev Serhii,
Kolodezhnyi Valeri**
Determination of stresses in a cylindrical
shell taking into account holes.....13

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

- Західна О.Р., Шеремета А.М.**
Аналіз поточного стану
пенсійного забезпечення в Україні..... 17
- Ситник Н.С., Коваль-Ігнатишина В.М.**
Оцінка рівня фінансової безпеки
підприємства (на прикладі
Державного підприємства «Львівського
науково-виробничого центру стандартизації,
метрології та сертифікації»).....24
- Татарин Н.Б., Підручняк К.П.**
Особливості фінансової діяльності
страхових компаній в Україні.....30
- Тимків А.О.**
Стратегія розвитку української науки
в умовах відновлення економіки країни.....36

ЮРИДИЧНІ НАУКИ

- Логінова М.В., Лукомська А.А.**
Особливості процесу реєстрації шлюбу
в умовах воєнного стану.....46
- Павлюк П.П.**
Проблемні питання доказування
стороною обвинувачення
неналежного виконання професійних
обов'язків медичним
або фармацевтичним працівником.....50
- Сластьоненко О.О., Груша В.В.**
Акцизне оподаткування
електронних сигарет, систем
для нагрівання тютюну: сучасний стан
та шляхи вдосконалення законодавства.....54

ІСТОРИЧНІ НАУКИ

- Бибік К.П.**
Політична ситуація в Україні
на початку 90-х років.
Процес суверенізації
в умовах розпаду СРСР.....60

ПСИХОЛОГІЧНІ НАУКИ

- Мельничук М.М., Рева М.М.**
Адаптація до умов професійної діяльності
військово-службовців із різним типом
акцентуацій характеру.....65
- Мілютіна К.А., Корніцька В.І.**
Порівняльний аналіз дозвілєвих практик
студентства в Амстердамі та Києві.....68
- Семенів Н.М.**
Визначення емоційної стійкості
в студентському середовищі
як необхідної риси майбутніх фахівців.....73
- Юдіна Н.О., Харченко А.С.**
Особливості соціалізованості дошкільників
з різним рівнем схильності
до комп'ютерної та ігрової залежності.....78
- Яремко Р.Я., Гродська В.М.,
Дзюбак А.В., Ільків Х.В.**
Теоретичне дослідження проблеми тривожності
особистості у психологічній літературі.....83

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

- Білограць Х.Р.**
Структура української
мистецької інтернет-періодики..... 87

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ
ТА СПОРТ

- Драч Т.А.**
Ефективність виконання хореографічних
та акробатичних вправ у дистанційному
навчанні з фізичного виховання 91

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

- Вітичук І.А.**
Теоретичний аналіз проблеми
формування в учнів шкіл
моральних цінностей засобами літератури.....94
- Галкін О.В.**
Ефективні механізми контролю
за дотриманням норм академічної
добросовісності в умовах
дистанційного навчання.....98
- Діхнич А.П.**
Цифрова грамотність студентів коледжу
в процесі вивчення суспільних дисциплін.....104
- Косяк В.І.**
Графічна культура
як необхідна умова професійної
діяльності майбутніх інженерів.....109
- Майнаєв Ф.Я.**
Generatestatus
як інструмент навчання:
переваги та ризики застосування.....113
- Максимів Н.П.**
Педагогічні умови формування
гуманних взаємин в ігровій діяльності
дітей дошкільного віку.....117

CONTENTS

MILITARY SCIENCES

- Tsegelnyk Vasil, Faifura Michael, Zadorozhnyi Volodymyr**
Specifics of using of motorized infantry and tank units of the armed forces of the Russian Federation during its aggression against Ukraine in 2014–2015.....1

ENGINEERING SCIENCES

- Mazur Oleksandr, Yakubash Ivan**
Condensation thermoelectric dryer as the best way of drying fruit raw materials.....5
- Petryk Vladyslav, Trubachev Serhii, Kolodezhnyi Valerii**
Determination of stresses in a cylindrical shell taking into account holes.....13

ECONOMIC SCIENCES

- Zahidna Oksana, Sheremeta Lyubov**
Analysis of the current state of pension support in Ukraine.....17
- Sytnyk Natalia, Koval-Ihnatyshyna Vasylyna**
Assessment of the level of financial security of the enterprise (on the example of the State Enterprise «Lviv Research and Production Center for Standardization, Metrology and Certification»).....24
- Tataryn Natalia, Pidruchnyak Kateryna**
Peculiarities of financial activity of insurance companies in Ukraine.....30
- Tymkiv Andriy**
Strategy for the development of Ukrainian science in the conditions of reconstruction of the country's economy.....36

LAW SCIENCES

- Loginova Marina, Lukomska Alina**
Peculiarities of the marriage registration process in conditions of maritime.....46
- Pavliuk Polina**
Outstanding issues of the prosecution's proving of improper performance of professional duties by a medical or pharmaceutical worker.....50
- Slastyonenko Oksana, Grusha Valeriya**
Excise taxation of electronic cigarettes, tobacco heating systems: current state and ways to improve legislation.....54

HISTORICAL SCIENCES

- Bybik Kyrilo**
The political situation in Ukraine in the early 90's. The process of sovereignty in the collapse of the USSR.....60

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

- Melnychuk Maiia, Reva Marina**
Adaptation to the conditions of professional activity of military servants with different types of character accentuations.....65
- Milutina Katherine, Kornitska Veronika**
Comparative analysis of leisure student practices in Amsterdam and Kyiv.....68
- Semeniv Nataliia**
Definition of emotional stability in the student environment as a necessary feature of future professionals.....73
- Yudina Nataliia, Kharchenko Anzhela**
Peculiarities of socialization of preschoolers with different levels of predisposition to computer and game addiction.....78
- Yaremko Roman, Hrodskia Viktoriia, Dziubak Anna, Ilkiv Khrystyna**
Theoretical study of the problem of personal anxious anxiety in psychology literature.....83

SOCIAL COMMUNICATIONS

- Bilohrats Khrystyna**
Structure of Ukrainian artistic Internet periodicals.....87

PHYSICAL EDUCATION AND SPORT

- Drach Tamara**
Efficiency of performance of choreographic and acrobatic exercises in distance learning in physical education.....91

PEDAGOGICAL SCIENCES

- Vitychuk Iryna**
Theoretical analysis of the problem of formation of moral values in students of schools of moral value by means of literature.....94
- Galkin Oleksandr**
Effective mechanisms of control against compliance with the standards of academic integrity in the conditions of distance learning.....98
- Dihnych Lyudmyla**
Digital literacy of students of the college in the process of studying social disciplines.....104
- Kosiak Valentyna**
Graphic culture as a necessary condition for professional activities of future engineers 109
- Mainaiev Faridun**
Generate status as a teaching tool: advantages and disadvantages of using.....113

АКЦИЗНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ СИГАРЕТ, СИСТЕМ ДЛЯ НАГРІВАННЯ ТЮТЮНУ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА

Анотація. Визначальне місце в податкових системах різних держав належить саме акцизному податку. Досвід провідних держав світу дає змогу зазначити, що перспективним напрямом акцизного оподаткування електронних сигарет, рідин для них, систем нагрівання тютюну та тютюнових стиків є запровадження державою певного комплексу дії, який буде включати в себе, як зміни до законодавства, так і ведення державного контролю на регулювання виробництва та обігу даних товарів. В результаті проведеного дослідження акцизного оподаткування електронних сигарет та систем для нагрівання тютюну можемо констатувати, що нами внесено пропозиції по удосконаленню національного законодавства у сфері акцизного оподаткування даного виду продукції.

Ключові слова: акциз, акцизне оподаткування, електронні сигарети, системи для нагрівання тютюну, акцизне оподаткування електронних сигарет.

Slastyonenko Oksana, Grusha Valeriya
State Tax University

EXCISE TAXATION OF ELECTRONIC CIGARETTES, TOBACCO HEATING SYSTEMS: CURRENT STATE AND WAYS TO IMPROVE LEGISLATION

Summary. The decisive place in the tax systems of different countries belongs to the excise tax. With the help of the excise tax, the adjustment processes of production, use and consumption of certain categories of goods that do not belong to the basic necessities are carried out. The formulation of the research problem is due to the fact that every year the number of consumers of electronic cigarettes and tobacco heating systems in Ukraine is growing. The purpose of the article is to develop proposals for improving national legislation in the field of excise taxation of electronic cigarettes and tobacco heating systems, as well as to identify ways to optimize taxation in this area by studying excise taxation of electronic cigarettes, liquids for them, tobacco heating systems national and foreign experience. The scientific novelty of the article is a critical and comprehensive analysis of national and international legislation, as well as the study of current problems that arise with the development of electronic cigarettes and tobacco heating systems. Conclusions. The experience of the world's leading states allows us to note that a promising area of excise taxation of electronic cigarettes, liquids for them, tobacco heating systems and tobacco effluents is the introduction of a certain set of actions, which will include changes in legislation and state control over regulation of production and circulation of this category of goods. As a result of the study of excise taxation of electronic cigarettes and tobacco heating systems, we can state that we have made proposals to improve national legislation in the field of excise taxation of this type of product, and identified areas for optimizing taxation in this area. It is also necessary to license such activities as wholesale (retail) of electronic cigarettes, tobacco heating systems and other new smoking devices, and excise taxation of electronic cigarettes, tobacco heating systems, new smoking products and smokeless tobacco products should be regulated.

Keywords: excise duty, excise taxation, electronic cigarettes, tobacco heating systems, excise taxation of electronic cigarettes.

Постановка проблеми дослідження зумовлена тим, що з кожним роком споживачів електронних сигарет, систем для нагрівання тютюну в Україні стає все більше. У зв'язку з цим, недосконалість та невизначеність законодавства породжує нездорову популярність до вказаної категорії товарів, яка майже повністю знаходиться поза зоною оподаткування. Таким чином, створюються умови для ненадходження коштів від оподаткування акцизним податком електронних сигарет та систем для нагрівання тютюну до бюджету. З метою вирішення вказаної проблеми недостатньо тільки збільшити ставки оподаткування на дану категорію товарів, адже це призведе до фальсифікації товарів та розвитку тіньової економіки, варто внести обґрунтова-

ні пропозиції щодо удосконалення законодавства у сфері акцизного оподаткування електронних сигарет та систем для нагрівання тютюну.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тему акцизного оподаткування тютюнових виробів досліджувало багато вчених, особливе місце серед яких посідають такі наукові діячі, як Атаманчук Н.І., Коротун В.І., Кошук Т.В., Новицька Н.В., Савчук В.С., Соколовська А.М., Хлебнікова І.І., Шульга Т.М. та інші.

Мета статті полягає в розробленні пропозицій щодо удосконалення національного законодавства у сфері акцизного оподаткування електронних сигарет та систем для нагрівання тютюну, а також визначення напрямів оптимізації оподаткування вказаної сфери шляхом дослі-

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7582-574X>

² ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5021-1549>

дження акцизного оподаткування електронних сигарет, рідин для них, систем нагрівання тютюну на підставі аналізу національного та зарубіжного досвіду.

Виклад основного матеріалу. Визначальне місце в податкових системах різних держав належить саме акцизному податку. За допомогою акцизного податку здійснюються коригувальні процеси виробництва, використання та споживання певних категорій товарів, які не належать до товарів першої необхідності. Варто зазначити, що в сучасних умовах існування тіньової економіки та економічної кризи, зумовленої поширенням COVID-19, акцизний податок являється особливим важелем здійснення фінансової політики в державі. В ході історичного розвитку, змін податкових систем в термін «акциз» закладались різноманітні визначення та твердження, але незмінним залишилось те, що акцизний податок являється одним з найефективніших обов'язкових платежів.

Вважаємо за доречне зазначити, що поняття «акциз» походить від французького слова «accise», яке в перекладі означає «непрямий податок», а власне французьке слово «accise» утворилося від латинського «acclsum», яке означало певну насічку, по якій в давнину контролювали сплату податків [1, с. 72].

Для всебічного дослідження поняття «акцизного податку» варто опрацювати різні наукові трактування даного терміну. Так, наприклад, на думку Дж. Розенберга під акцизним податком розуміється «вузько-об'єктний податок на споживання, що нараховується на певні товари, послуги чи види діяльності» [2, с. 2], а Шодієв О.А. зазначає, що акцизний податок – це «різновид непрямих податків, який сплачується з товарів масового використання, що вже включається в ціну товару та перекладається на плечі кінцевого споживача» [3, с. 133].

В Податковому кодексі України (далі – ПКУ України) зазначається, що акцизний податок – це «непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених ПКУ України як підакцизні, що включається до ціни таких товарів (продукції)» [4].

Для всебічного дослідження характерних рис акцизного податку важливою буде думка англійського вченого Вільяма Петті, який зазначав, що:

– «кожен з нас платить за те, що споживає, а, отже, платник сам вирішує чи дійсно йому потрібно те, що оподатковується;

– акцизне оподаткування введене на особливу групу товарів, що спонукає населення до певних заощаджень;

– ніхто не платить двічі за одну й ту саму річ, так як споживання є одноактним процесом» [5, с. 2].

Отже, підсумувавши все вищевикладене, можна зазначити, що акцизний податок являється одним з найефективніших обов'язкових платежів, сутність якого закріплена в національному законодавстві, а саме в ПКУ України, та який володіє особливими характерними рисами, притаманними лише йому.

Електронні сигарети з кожним днем набувають все більшої популярності та стрімко поширюються по всьому світу, шляхом майстерності

зміни назв, найуживанішими серед яких є електронні сигарети, тютюнові вироби електричного нагрівання (далі – ТВЕН), системи для нагрівання тютюну, електронні системи доставки нікотину (ENDS), електронна система доставки ненікотину (ENNDS), айкос, гло, под-система, джул та багато інших.

Доказами того, що електронні сигарети розповсюджується зі швидкістю світла є, звичайно ж, статистичні данні. Так, відповідно до досліджень Всесвітньої організації охорони здоров'я кількість споживачів електронних сигарет зросла з 7 млн в 2011 р. до 41 млн. в 2018 р. [6]. Також, доречним буде висвітлити статистичні данні використання електронних сигарет серед молоді України. Відповідно до Глобального опитування молоді щодо вживання тютюну, 40,3 % української підростаючої молоді у віці від 13 до 15 років вже курили електронні сигарети, з них 18,4 % вже являються постійними користувачами електронних сигарет [7]. Вищенаведена статистика демонструє цифри, які, перш за все, спричинені відсутністю належного законодавчого регулювання цього напрямку з боку нашої держави.

Поняття «електронна сигарета» та «рідина, що використовуються в електронних сигаретах» отримали своє законодавче закріплення лише у травні 2020 року, шляхом офіційного оприлюднення Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» від 16 січня 2020 року [8].

Таким чином, відповідно до статті 14 ПК України електронна сигарета – це «виріб, який може бути використаний для споживання (вдихання) парів, що утворюються внаслідок нагрівання компонентами такого виробу рідин, що містять або не містять нікотин. Електронні сигарети можуть бути одноразовими або багаторазовими», а рідини, що використовуються в електронних сигаретах, – це «рідкі суміші хімічних речовин, що містять або не містять нікотин, використовуються для створення пари в електронних сигаретах та містяться, зокрема, в картриджах, заправних контейнерах та інших ємностях» [4].

Також вищезгаданим Законом України № 466-IX від 16 січня 2020 року [8] тютюновмісні вироби для електричного нагрівання (ТВЕН) за допомогою підігрівача з електронним управлінням рідини, що використовуються в електронних сигаретах, нарешті, включено до переліку товарів категорії «тютюнові вироби» [8], що в свою чергу, надало змогу встановити ставки акцизного податку для цієї категорії товарів.

В результаті проведеного дослідження можемо зробити висновок, що законодавчого закріплення зазнали лише такі поняття як «електронна сигарета», та «рідина, що використовуються в електронних сигаретах». У зв'язку з цим, вважаємо за необхідне внести пропозицію про закріплення на законодавчому рівні таких понять як ТВЕН, системи для нагрівання тютюну та інші новітні гаджети для куріння. Адже така тотальна невизначеність законодавства збільшує простір для маніпулювання ним – створюючи все нові та нові гаджети для куріння, які знаходяться поза законом. Це сприяє все більшому попиту

та продажу їх серед неповнолітніх українців. Також потребує узгодження питання, що стосується витратного матеріалу, такого як рідини, що використовуються в електронних сигаретах, а також самі системи та гаджети для куріння, що знаходяться поза тютюновим законодавством. Це питання потребує негайного вирішення на законодавчому рівні, тому що темпи поширення та використання електронних сигарет, ТВЕНів, систем для нагрівання тютюну серед підлітків можуть призвести до незворотних наслідків стану здоров'я, а також створюють умови для ненадходження коштів до бюджету від оподаткування електронних сигарет та систем для нагрівання тютюну.

Для України оподаткування електронних сигарет, рідин для них, систем для нагрівання тютюну та тютюнових стіків є невідкладною проблемою, яка потребує негайного вирішення. Адже розширення переліку об'єктів оподаткування акцизним податком та значне збільшення податків на тютюнові вироби є, без перебільшення, дієвим способом знизити споживання даних виробів та механізмом покращення якості здоров'я не одного відсотка населення України.

Проаналізувавши національне законодавство, варто зазначити, що згідно з Додатком до Закону України «Про Митний тариф України» від 4 червня 2020 року № 674-IX [9] Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі – УКТ ЗЕД) включає в себе групу 24 «Тютюн і промислові заміники тютюну». Відповідна група 24 не вміщує в себе такі товари як: електронні сигарети, рідини для них, системи для нагрівання тютюну (до яких можна віднести IQOS, GLO та ін.) та інші новітні засоби для куріння [9].

В той же час, до тютюнових виробів відносяться тютюнові стіки для систем нагрівання тютюну (наприклад, HEETS) (визначені кодом 2403 УКТ ЗЕД) та тютюновмісні вироби для електричного нагрівання (ТВЕН) за допомогою підігрівача з електронним управлінням (фіксовані кодом 2403 99 90 10УКТ ЗЕД) [9].

З вищенаведеного та Закону України «Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального» № 481/95-ВР [10], можемо зробити висновок, що на даний момент ліцензуванню підлягає лише виробництво, роздрібний та оптовий продаж рідин для електронних сигарет. А як щодо ліцензування оптової (роздрібної) торгівлі електронними сигаретами, систем для нагрівання тютюну та інших новітніх засобів та аксесуарів для куріння, чому дане питання не закріплено на законодавчому рівні?

Відповідно до п.п. 215.3.2 п. 215.3 ст. 215 ПК України, ставка акцизного податку на тютюновмісні вироби для електричного нагрівання (ТВЕН) за допомогою підігрівача з електронним управлінням становить 3019 гривень 85 копійок за 1000 штук, на тютюнові стіки для систем нагрівання тютюну – 2836 гривень за 1 кілограм (нетто), на рідини, що використовуються в електронних сигаретах – 3000 гривень за 1 літр [4].

Таким чином, варто зазначити, що відповідно до чинного законодавства самі пристрої: електро-

нна сигарета та системи для нагрівання тютюну в Україні не оподатковуються.

Згідно з дослідженнями Всесвітньої організації охорони здоров'я, у 2018 році кількість споживачів електронних сигарет у світі становила більше ніж 40 млн. І ця невтішна цифра кожного року зростає, адже відповідно до прогнозів дослідницької компанії Euromonitor кількість споживачів електронних сигарет у 2021 році буде сягати 55 млн [6].

Реакція багатьох держав на таку статистику не змусила на себе довго чекати, адже заради збереження здоров'я людей, а особливо молоді, більшість країн вирішили запровадити певні обмеження щодо обігу електронних сигарет, рідин для них, систем нагрівання тютюну, тютюнових стіків та інших новітніх засобів для куріння на своїх територіях.

А деякі держави пішли ще більш радикальним шляхом і взагалі заборонили електронні сигарети та ТВЕНи на своїх територіях. До таких держав відносяться: Таїланд, Індія, Філіппіни, Камбоджа, Ліван, В'єтнам, Аргентина, Йорданія, Уругвай, Колумбія, Панама [11].

Зі стрімким поширенням використання електронних сигарет, рідин для них та інших новітніх засобів для куріння постала нагальна потреба врегулювати дані відносини на міжнародному законодавчому рівні, адже відмінності у визначенні акцизного оподаткування на дану категорію товарів створюють неабияку складність для належної діяльності єдиного ринку тютюнових виробів.

Таким чином, державами було розроблено Директиву ЄС щодо про наближення законів, постанов та адміністративних положень держав-членів щодо виробництва, презентації й реалізації тютюну та пов'язаних з ним виробів, і про припинення дії Директиви 2001/37/ЄС (далі – Директива 2014/40/ЄС), відповідно до якої було встановлено певні вимоги до упаковки та зазначення складу інгредієнтів, що входять до заправних рідин, закріплено максимальні концентрації нікотину в заправних рідинах, заборона реклами, а також розроблення єдиного підходу до оподаткування такого виду продукції [12].

Варто зазначити, що вже 14 країн Європейського Союзу запровадили акцизний податок на рідини для електронних сигарет, а от способи оподаткування трохи відрізняються між собою. Адже є країни, які оподатковують рідини для електронних сигарет з ніотином, інші країни оподатковують такий вид продукції і без нікотину, а в деяких існує симбіоз оподаткування і з вмістом нікотину, і без нього. До таких країн можна віднести Італію, адже в цій державі запроваджена диференційована ставка оподаткування, яка прямо залежить від вмісту нікотину чи його відсутності та розраховується з урахуванням середньої ціни на сигарети [13, с. 47]. А, наприклад, в Хорватії електронні сигарети належать до групи підакцизних товарів до яких застосовується нульова ставка акцизу, адже в даній країні вважають, що електронні сигарети є не такими шкідливими, як звичайні сигарети [14].

Проаналізувавши наукову літературу, доцільно буде зазначити, що у порівнянні зі ставками акцизного податку на сигарети, багато держав

Європейського Союзу встановлює нижчу ставку акцизного податку для ТВЕНів, це зумовлено тим, що ТВЕНи відносять до категорії виробів «інший тютюн для куріння» (для якого застосовуються інші ставки акцизного податку), а також базою оподаткування є не чисельність стіків, а маса тютюну в кілограмах [14].

Порівнявши ставки акцизного податку на тютюнові вироби для електричного нагрівання та на звичайні сигарети серед країн Європейського Союзу, розмір акцизного податку на ТВЕНи становить лише 26,6% від розміру акцизу на сигарети – це показник, який в 4 рази нижчий, ніж на сигарети, оскільки різниця між сумою акцизу у ціні пачки тютюнових стіків та сигарет складає 73,4 % [14; 13, с. 44].

Тютюновий ринок електронних сигарет, рідин для них, систем для нагрівання тютюну та інших новітніх засобів для куріння у країнах ЄС є незбалансованим та неузгодженим, а тому і ставки акцизного оподаткування такого виду товарів різняться між собою.

Досвід провідних держав світу дає змогу нам зазначити, що перспективним напрямком акцизного оподаткування електронних сигарет, рідин для них, систем нагрівання тютюну та тютюнових стіків є запровадження державою певного комплексу дії, який буде включати в себе, як зміни до законодавства, адже, як нами зазначалося вище, законодавчого закріплення зазнали лише такі поняття як «електронна сигарета», та «рідини, що використовуються в електронних сигаретах», так і ведення державного контролю на регулювання виробництва та обігу даної категорії товарів.

Варто зупинитись на веденні державного контролю на регулювання виробництва та обігу даної категорії товарів. Оскільки Україною було ратифіковано Рамкову конвенцію ВООЗ із боротьби проти тютюну [15] та виникла потреба у здійсненні імплементації норм Директиви Європейського Парламенту і Ради 2014/40/ЄС [12] у національне законодавство, нашої державі, окрім вже існуючих, потрібно здійснити ряд інших нових заходів у сфері обігу досліджуваної категорії товарів.

Таким чином, відповідно до вищенаведеного, Україні варто запровадити: обмеження реклами, спонсорства такого виду продукції; встановлення обмеження максимальної граничності вмісту нікотину до 20 мг/мл; медичне попередження на упаковці, яке буде зазначати, що дана продукція містить у своєму складі нікотин та обов'язкове зазначення про його вміст; обмеження ємності заправних картриджів до 10 мл, а змінних – до 2 мл відповідно; заборона використовувати у їх складі шкідливих речовин, а також будь-яких вітамінів, кофеїну, які справляють враження продукції, яка корисна для здоров'я [13, с. 95].

До Верховної ради України навіть було направлено на розгляд Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо адаптації законодавства до вимог Директиви Європейського Парламенту і Ради 2014/40/ЄС (щодо охорони здоров'я населення від шкідливого впливу тютюну) [16], який своїм змістом мав на меті у Законі України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових

виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» [17] законодавчо закріпити такі поняття як: «бездимний тютюновий виріб», «замінники тютюну», «заправний контейнер», «новітній тютюновий виріб», «предмети, пов'язані з вживанням тютюнових виробів», «тютюнові вироби для куріння» та інше. Законодавче закріплення даних термінів позитивно відзначилось як на добробуті країни, так і на здоров'ї молоді, але 7 вересня 2021 року даний законопроект було знято з розгляду.

Висновки. Дослідивши національне законодавство у сфері акцизного оподаткування електронних сигарет, рідин для них, систем нагрівання тютюну та тютюнових стіків, варто зазначити, що воно потребує змін та вдосконалень, з метою зниження тенденції споживання. Таким чином, слід провести ряд заходів, які будуть спрямовані на вдосконалення законодавства, а особливо потрібно здійснити гармонізацію національного законодавства із законодавством ЄС у досліджуваній сфері оподаткування.

Пропонуємо зміни до ПК України, а саме вдосконалити п. 1 ст. 215 ПК України і внести до підакцизних товарів ще електронні сигарети, системи нагрівання тютюну, новітні засоби для куріння та бездимні тютюнові вироби.

Також вважаємо за доречне запропонувати зміни до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД), а саме 24 групу «Тютюн і промислові замінники тютюну» УКТ ЗЕД доповнити такими товарами, як: електронні сигарети, рідини для них, системи для нагрівання тютюну (до яких можна віднести IQOS, GLO та ін.), новітні засоби для куріння, а також бездимні тютюнові вироби.

А ще, аби гармонізація національного законодавства із законодавством ЄС була більш повною, відповідно до Директиви 2014/40/ЄС п. 1 ст. 14 ПК України варто доповнити таким поняттями, як «системи нагрівання тютюну», «новітні засоби для куріння», «бездимний тютюновий виріб», а також закріпити визначення даних понять у такій редакції:

- системи нагрівання тютюну – це окремий вид пристроїв, які слугують для нагрівання спеціально розробленого для них виду сигарет (стіки чи тютюнові вироби для нагрівання) до певної температури, внаслідок чого й створюється аерозоль, який вдихається курцем;

- новітні засоби для куріння – це вид пристроїв для куріння, які не відносяться до жодної закріпленої категорії тютюнових виробів, та які з'явилися на тютюновому ринку після 1 січня 2021 року;

- бездимний тютюновий виріб – це окремий вид тютюнового виробу, який у своєму використанні не призначений для згорання.

Також варто законодавчо регламентувати акцизне оподаткування електронних сигарет, систем нагрівання тютюну, новітніх засобів для куріння та бездимних тютюнових виробів та у п.п. 215.3.2 п. 215.3 ст. 215 ПК України встановити для них таку ставку оподаткування, яка буде на рівні з ставками оподаткування на ТВЕНи та на рідини, що використовуються в електронних сигаретах.

З метою формування відповідності європейським стандартам та оптимізації оподаткування вказаної сфери в Україні варто запровадити:

обмеження реклами, спонсорства такого виду продукції; встановлення обмеження максимальної граничності вмісту нікотину до 20 мг/мл; медичне попередження на упаковці, яке буде зазначати, що дана продукція містить у своєму складі нікотин та обов'язкове зазначення про

його вміст; обмеження ємності заправних картриджів до 10 мл, а змінних – до 2 мл відповідно; заборона використовувати у їх складі шкідливих речовин, а також будь-яких вітамінів, кофеїну, які справляють враження продукції, яка корисна для здоров'я.

Список літератури:

1. Этимологический словарь русского языка / авт.-сост. Н.М. Шанский. Москва : изд-во Московского университета. Т. 1. Вып. 1 А. 1963. 198 с.
2. Rosenberg J. The distributional burden of federal excise taxes. Washington D.C. : Urban Institute Press, 2015. 22 p. URL: <https://www.urban.org/sites/default/files/publication/66051/2000365-the-distributional-burden-of-federal-excise-taxes.pdf> (дата звернення: 26.10.2021).
3. Шодиев О.А. Теоретические аспекты акцизного налога. *Вестник современной науки. Серия : Экономические науки*. 2016. № 4. С. 132–133.
4. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 26.10.2021).
5. Шульга Т.М., Савчук В.С. Проблематика акцизного оподаткування в Україні. *Часопис Національного університету "Острозька академія". Серія "Право"*. 2018. № 2(18). С. 1–12.
6. Vaping: How popular are e-cigarettes? 2019. URL: <https://www.bbc.com/news/business-44295336> (дата звернення: 27.10.2021).
7. Глобальне опитування молоді щодо вживання тютюну. Основні результати: порівняння 2005, 2011 та 2017 рр. URL: <https://center-life.org/wp-content/uploads/2019/03/2.pdf> (дата звернення: 27.10.2021).
8. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві : Закон України від 16 січня 2020 р. № 466-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text> (дата звернення: 27.10.2021).
9. Митний тариф України (Групи 01-49) : додатки до Закону України «Про Митний тариф України» від 4 червня 2020 року № 674-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674%D0%B0-20#n588> (дата звернення: 30.10.2021).
10. Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв, тютюнових виробів, рідин, що використовуються в електронних сигаретах, та пального : Закон України від 19 грудня 1995 р. № 481/95-BP / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 30.10.2021).
11. Париння електронних сигарет над законом. Центр демократії та верховенства права. 2020. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/parinnya-elektronnyh-sygaret-nad-zakonom/> (дата звернення: 01.11.2021).
12. Директива ЄС щодо про наблизення законів, постанов та адміністративних положень держав-членів щодо виробництва, презентації й реалізації тютюну та пов'язаних з ним виробів, і про припинення дії Директиви 2001/37/ЄС від 03.04.2014 р. URL: https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/tobacco/docs/dir_201440_en.pdf (дата звернення: 01.11.2021).
13. Коротун В.І., Кошук Т.В., Новицька Н.В., Хлебнікова І.І. Податкове регулювання ринку тютюнових виробів в умовах його трансформації. Ірпінськ-Хмельницький, 2020. 133 с.
14. Знайти баланс: як різні країни оподатковують новітні тютюновмісні вироби та електронні сигарети. *Економічна правда*. 2021. URL: <https://www.epravda.com.ua/projects/alternatyvna-ekonomika/2021/03/3/671535/> (дата звернення: 01.11.2021).
15. Рамкова конвенція ВООЗ із боротьби проти тютюну від 21.05.2003. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/897_001#Text (дата звернення: 03.11.2021).
16. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо адаптації законодавства до вимог Директиви Європейського Парламенту і Ради 2014/40/ЄС (щодо охорони здоров'я населення від шкідливого впливу тютюну) від 29.04.2021 № 5447 / Верховна Рада України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71815 (дата звернення: 03.11.2021).
17. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення: Закон України від 22 вересня 2005 року № 2899-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2899-15#Text> (дата звернення: 03.11.2021).
18. Що варто знати про контроль над тютюном загалом та в Україні: посібник. Центр громадського здоров'я. Київ, 2020. 148 с. URL: <https://center-life.org/wp-content/uploads/2020/07/SHCHo-varto-znaty-pro-kontrol-nad-tiutunom-zahalom-ta-v-Ukrai-ni.pdf> (дата звернення: 04.11.2021).

References:

1. Etymological dictionary of the Russian language (1963) / ed. N.M. Shanskyi. Moscow: Moscow University Press, t. 1. issue. 1 a, 198 p.
2. Rosenberg J. (2015) The distributive burden of federal excise taxes. Washington DC: Urban Institute Press, 22 p. Available at: <https://www.urban.org/sites/default/files/publication/66051/2000365-the-distributional-burden-of-federal-excise-taxes.pdf> (accessed 26 October 2021).
3. Shodiev O.A. (2016) Theoretical aspects of excise tax. *Bulletin of modern science. Series: Economic Sciences*, no. 4, pp. 132–133.
4. Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine of December 2, 2010 № 2755-VI / Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (accessed 26 October 2021).
5. Shulga T.M., Savchuk V.S. (2018) Problems of excise taxation in Ukraine. *Journal of the National University "Ostroh Academy". "Law" series*, no. 2(18), pp. 1–12.
6. Vaping: How popular are e-cigarettes? (2019). Available at: <https://www.bbc.com/news/business-44295336> (accessed 27 October 2021).

7. Global survey of young people on tobacco use. Main results: comparison of 2005, 2011 and 2017. Available at: <https://center-life.org/wp-content/uploads/2019/03/2.pdf> (accessed 27 October 2021).
8. On Amendments to the Tax Code of Ukraine to Improve Tax Administration, Eliminate Technical and Logical Inconsistencies in Tax Legislation: Law of Ukraine of January 16, 2020 № 466-IX / Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#Text> (accessed 27 October 2021).
- Customs Tariff of Ukraine (Groups 01-49): Annexes to the Law of Ukraine “On the Customs Tariff of Ukraine” of June 4, 2020 № 674-IX / Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674%D0%B0-20#n588> (accessed 30 October 2021).
9. On state regulation of production and circulation of ethyl alcohol, cognac and fruit, alcoholic beverages, tobacco products, liquids used in electronic cigarettes and fuel: Law of Ukraine of December 19, 1995 № 481/95-VR / Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/95-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed 30 October 2021).
10. Soaring of electronic cigarettes over the law. Center for Democracy and the Rule of Law (2020). Available at: <https://cedem.org.ua/analytics/parinnya-elektronnyh-sygaret-nad-zakonom/> (accessed 01 November 2021).
11. EU Directive on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States relating to the production, presentation and sale of tobacco and related products, and on the repeal of Directive 2001/37/EC of 03.04.2014. Available at: https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/tobacco/docs/dir_201440_en.pdf (accessed 01 November 2021).
12. Korotun V.I., Koschuk T.V., Novitskaya N.V., Khlebnikova I.I. (2020) Tax regulation of the tobacco market in terms of its transformation. Irpin-Khmelnytsky, 133 p.
13. Find a balance: how different countries tax the latest tobacco products and e-cigarettes: *Economic truth* (2021). Available at: <https://www.jakda.com.ua/projects/alternatyvna-ekonomika/2021/03/3/671535/> (accessed 01 November 2021).
14. WHO Framework Convention on Tobacco Control of 21.05.2003. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/897_001#Text (accessed 03 November 2021).
15. Draft Law on Amendments to Certain Laws of Ukraine on Adaptation of Legislation to the Requirements of the Directive of the European Parliament and of the Council 2014/40/EC (on Public Health Protection from Tobacco Exposure) of 29.04.2021 № 5447 / Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71815 (accessed 03 November 2021).
16. On measures to prevent and reduce the use of tobacco products and their harmful effects on public health: Law of Ukraine of 22 September 2005 № 2899-IV / Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2899-15#Text> (accessed 03 November 2021).
17. What you need to know about tobacco control in general and in Ukraine: a guide. Public Health Center. Kyiv, 2020. 148 p. Available at: <https://center-life.org/wp-content/uploads/2020/07/SHCHo-varto-znaty-pro-kontrol-nad-tiutiunom-zahalom-ta-v-Ukrai-ni.pdf> (accessed 04 November 2021).

Науковий журнал
«Молодий вчений»

№ 5 (105) травень 2022 р.

Щомісячне видання

Коректор: В. Бабич
Дизайн: А. Юдашкіна
Комп'ютерна верстка: В. Удовиченко

Контактна інформація редакції
журналу «Молодий вчений»:
Україна, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а
Телефони: +38 (095) 778 74 79, +38 (067) 695 64 10
E-mail: info@molodyvcheny.in.ua
Сайт: www.molodyvcheny.in.ua

Підписано до друку 31.05.2022 р.
Формат 60x84/8.
Папір офсетний. Цифровий друк.
Ум.-друк. арк. 19,18. Тираж 100 прим.
Зам. 0522-111.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, м. Одеса, вул. Інглезі, буд. 6/1
Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.